

БЮЛЕТИН

Културно-информационен център на българското малцинство
“Цариброд” – клон Босилеград

Година 2. Брой 15. Октомври 1999 година Безплатен екземпляр

БЮЛЕТИН

Основател и издател: Гражданско сдружение Културно информационен център на българското малцинство “ЦАРИБРОД” Димитровград, Площад на освобождението № 8.

Редакция: Иван Николов, Радко Стоянчов и Александър Димитров.

Адрес: Ул. Маршал Тито № 15, 17540 Босилеград, тел./факс: 017/78 – 254.

Главен и отговорен редактор: Иван Николов.

Една година след откриването

Изтече една година от откриването на КИЦ “Цариброд” в Босилеград. Една година не е малко време, но за съжаление, времето у нас не тече, а капее. И затова не ни носи много нови неща. Новото у нас идва с мъка, капка по капка, и прониква бавно и трудно. Но все пак то настъпва със силата на природен закон.

Когато преди няколко години се роди идеята за КИЦ “Цариброд едва ли някой вярваше, че тя някога ще се осъществи. Но днес тя е реалност. Прави ни чест, че по времето когато другите народи и малцинства около нас се занимаваха с оръжие и войни, ние се занимавахме с книги и културни мероприятия. Това разбира се, открай време е било съмнително на ония които си нямат нищо общо с културата и които липсата на култура компенсират с демагогия и насилие.

Една година от откриването използвахме като повод за едно малко тържество и нови културни прояви на известни имена от българското изкуство. Използвахме го и като повод отново да тестираме отношението на Югославия и България по нашия въпрос. Със съжаление констатирахме, че от миналата година до днес, позициите на главните сили които определят нашето положение и съдбата ни си остават непроменени. България отново демонстрира последователност в новата си политика да ни подпомага и покровителства. Югославия демонстрира последователност в намерението да ни асимилира. Ние отново демонстрирахме желание да се борим с цивилизовани средства за правата си. Позициите си остават непроменени, борбата продължава. Ясно е, че без промяна в позициите на този тристранен фронт, резултати няма да има.

Надеждата е в евентуалните промени в Белград, които биха сложили край на асимилационната политика срещу нас. В крайна сметка всичко ще зависи от световното разпределение на силите и от това дали Югославия ще завие по европейския, или по руския курс. Този цивилизационен избор все още не е направен. Но накъдето и да тръгнат нещата, ние сме длъжни да се борим за правата си и то в трите главни насоки – на културен, икономически и политически план.

След пробива който беше направен с откриването на КИЦ “Цариброд” следва да се направи пробив и на икономически план, т.е. да се използват дадените законни възможности за икономически контакти с България и насочване на търговския трафик натам, накъдето повеляват пазарните закони.

Предразсъдъците за териториален суверенитет и затваряне в националните граници вече са история. С такива понятия не само ние – Балканите нямат бъдеще.

Що се отнася до политическите изисквания на българското малцинство, те бяха формулирани още в началото на демократизацията в Сърбия – през 1990 година и от тогава до днес те издържаха критическата проверка на времето. Въпреки заплашителната пропаганда, нито ДСБЮ отстъпи, нито някой успя да оспори аргументите му. Друг е въпросът че нямаше практически резултати – това не зависеше от нас. Идва времето обаче когато ДСБЮ се нуждае от коренна реорганизация и много по-настъпателна политическа дейност, за да може да хване крачка с новите реалности, които, надяваме се, ще настъпят.

Българското малцинство все по-осезателно се нуждае от силна политическа организация която да може авторитетно и хладнокръвно да защитава интересите на малцинството. От това ще зависи и бъдещия образ на Сърбия като демократична държава в която националните проблеми между различните етнически групи ще се решават по коренно различен начин от досегашния.

На първо време нека да помолим сръбските политици да се въздържат да пренасят своите политически и идеологически противоречия у нас и допълнително да ни противопоставят и разделят. Този начин може временно да завоалира проблемите, но рано или късно, те отново ще излезнат на лице. В интерес на Югославия е да ни обезпечи възможности за свободна демократична изява и след това да ни остави ние сами да формулираме какво е нашият интерес и да ни окаже помощ и съдействие да го осъществим. Това е съдбовния въпрос не само за нашата историческа съдба но и за съдбата на Югославия. Защото всички много добре помним, че тя не се разпадна заради една или друга идеология а заради противоречията между различните етноси.

Една година след откриването на КИЦ в Босилеград отново се събраха високи държавни представители на България. От държавните представители на Югославия пак нямаше никой. От местните власти – също. Всичко това е достатъчно показателно и за сегашните българо-югославски отношения и за нашите тежнения да подобрим положението си. Да се надяваме, че този кошмар един ден ще остане само блед спомен. Жалкото е само, че нито една сръбска опозиционна партия не изрази желание да присъства на това тържество. Ако си мислят, че ние не разбираме от тоя език – лъжат се. Но това си е за тяхна сметка. Интересно е как ще обяснят това поведение към нас, пред ония които им дават помощ и подкрепа да водят политика на диалог и толерантност.

Иначе поздравя по повод една година работа на КИЦ в Босилеград пренесоха: доцент д-р Ана Мария Тотоманова, зам-министър на Министерството на образованието и науката; Александър Бакалов, политически съветник на българското посолство в Белград. Марин Жабински, главен секретар на Агенцията за българите в чужбина пренесе поздравителните речи на зам-министъра на Външните работи на България Марин Райков и на председателя на Агенцията за българите в чужбина доц. Пламен Павлов. Георги Белчев, директор на Столична библиотека, Стоян Хранов председател на ФК “Левски” – София и Небойша Иванов директор на КИЦ “Цариброд”. Поздравителна телеграма изпрати г-жа Емма Москова, министър на културата на Република България и г-н Динчо Желязков председател на Общинския съвет в Кюстендил.

Ето и главните акценти от изказванията.

Доц. Ана Мария Тотоманова от името на Министерството на науката и образованието изтъкна, че за нея е много знаменателно, че годишнината от откриването на КИЦ съвпада с откриването на учебната година в най-стария български университет, където учат и студенти от Босилеград. “Въпреки че изтеклите десетина година бяха толкова трудни за България и тука за вас, все пак се случиха много нови неща които дадоха възможност да честваме и такива събития като днешното” – каза тя и продължи:

“Аз се радвам, че за една година вашият център е направил толкова много и тука имате възможност да чувате гласовете на своите братя от България. Ние отвъд границата имаме дълг към вас, който в последните години се опитваме да изкупим. Незнам дали това което правим е достатъчно. Но мога да ви уверя, че в Министерството което представлявам, всички които се занимаваме с въпросите на нашите сънародници зад граница сме и лично съпричастни към вашата съдба. Мога да ви уверя, че вашите деца които идват при нас получават същото както и нашите деца и се отнасяме с тях като към свои деца и дори сме склонни да ги жертваме. Казвам го като преподавател в най-стария български университет, като човек който обучава вашите деца. Ще се радвам те още повече да идват при нас и да се връщат тук за да разказват за България.”

Александър Бакалов от българското посолство в Белград каза, че българите в Сърбия не са забравени, защото България стои зад тях и това което досега не е направено в бъдеще ще трябва да го направим съвместно. “Вашата съдба е във Вашите ръце, България е с вас!” каза той.

В писмото на зам-министъра на външните работи Марин Райков между другото се казва:

“Всички ние и цялото ни отечество с постоянна загриженост следим събитията в страната където живеете и болезнено преживяваме заедно с вас тревогите и безпокойствието от тежестите на днешния ден и надеждите ви за по-добър и спокоен живот утре.

От името на всички българи искам да изразя уважението към силата на Вашия дух, който направи възможно в тези трудни времена създаването на Културно-информационния център “Цариброд” и неговия филиал в Босилеград. Това е събитие напълно в духа на най-добрите традиции на българското Възраждане когато любовта към книгата и родната реч вля усилията на българите в мощен порив да докаже на Европа, че ние сме народ с хилядолетна история и традиции.

Искам да ви уверя, че никога няма да бъдете изоставени или забравени от своето Отечество. В рамките на нашите сили и възможности, ние винаги ще Ви оказваме подкрепа и съдействие така както откликнахме на нуждите на културно-информационния център. Нека да имаме и други подобни радостни поводи за събиране и празник. Не забравяйте, че защитата на народностното самочувствие, гордост и права на българи живеещи в Западните покрайнини, са във Вашите ръце, за което винаги ще имате нашата всеотдайна помощ.

Позволет ми още веднъж да поднеса, от името на цялата българска общественост и от мое име, нашите поздравления и съпричастност в празнуването на годишнината от откриването на филиала на КИЦ “Цариброд” в Босилеград. Искрено Ваш, Марин Райков”.

В писмото на председателя на Комисията по култура и медии към Народното събрание Стоян Райчевски се казва:

“Пожелавам ви благородното дело, което вършите така всеотдайно, да дава добри плодове, да печели все повече приятели и съмишленици. Нека КИЦ да се превърне в културно средище и извор на духовност, творчество, на съхранени и обогатяващи се народни традиции. Нека носи радост и вдъхновение на всички, към които отправям своите искрени послания.”

Не по-малко категорични бяха и изказванията на представителя на Агенцията за българите в чужбина г-н Марин Жабински които от името на Агенцията за българите в чужбина каза:

“Малцина са били тези които преди време са вярвали и са се надявали да дочакат това паметно за вашия град събитие. Появата на центъра като легитимна институция, е наистина събитие от неизмерима стойност и значение за вашия град, защото той е призван да удовлетвори огромната потребност на босилеградчани от запазване на тяхната национална идентичност, родовия им корен и традиции и поддържането на жива връзка с България. За изминалите една година, въпреки трудностите и пречките от различен характер, Центърът се превръща и утвърждава като духовно средище на българщината в Босилеград. Центърът е и доказателство, че България не е забравила своите сънародници отвъд границата и не е равнодушна към тяхната съдба и нужди. От своя страна Агенцията за българите в чужбина, заедно с други държавни институции, неправителствени организации и частни лица, ще оказва всячески подкрепа на Центъра както го е правила непрекъснато през тази една година.

Георги Белчев, директор на Столична библиотека в София каза: “Искрено вярвам, че този КИЦ ще бъде именно това място където българската национална идентичност ще живее и ще се развие.

Искам да ви уверя, че Столична библиотека, със Столична община, ще ви помагаме, ще ви съдействаме и ще ви захранваме с книги, аудио и видео записи и културни програми, за да може този КИЦ да се превърне не само в български център а и за да може Босилеград да види какво нещо е българска културна идентичност.”

Стоян Хранов, директор на спортен клуб “Левски” обеща, че те ще се опитат да вкарат и спорта в това което България се опитва да направи тука и отправи покана петдесетина души от Босилеград да дойдат в София на мача Левски – Ювентус на 21. 10. т.г. за сметка на клуба. Той също така обеща да приеме на интернатни условия българи от Босилеград в спортните училища.

От колектива на Историческия музей в Кюстендил г-жа Екатерина Керемидарска поднесе “...най-искрени поздравления във връзка с едногодишната активна и високоблагородна дейност на вашия център. Вие допринесохте твърде много за просвещението на българското население в Босилеградско с организирането на изложби, обсъждания на книги, видео-прожекции, срещи с изявени българи...”

В телеграмата на министър Емма Москова се казва: “Поднасям ви своите искрени благопожелания по случай годишнината от откриването на Културно-информационният център на българското малцинство в Босилеград. Вярвам че и в бъдните дни центърът ще продължи своя благороден път за да могат искрите на това духовно огнище да бъдат все по-ярки, за да проникват все по-дълбоко в душите ни, за да не забравяме никога корените на културата и традициите си. Нека исконните български ценности съхранили общочовешките добродетели да бъдат ваша опора и вяра.”

Небойша Иванов между другото каза: “Използвам този момент да напомня някои неща които са свързани със съдбата на българите от Босилеград и Димитровград. Задните години усещаме плода на новата национална политика на България, на правителството, на Парламента, на политическите сили които представят България. Този плод се оглежда в откриването и нормалната работа на КИЦ в Цариброд и Босилеград, този плод се оглежда в образованието, където вече години наред наши деца нормално следват на висшите учебни заведения в България, в отход на децата, но всичко това не е достатъчно да подобрим нашето положение и да променим курса на асимилацията на българите които живеем в Западните покрайнини. Очаквам и искам от всички вас една по-агресивна културна инвазия чрез културно-информационните центрове, с културни програми, театър, изкуство, фолклор... Това е едната посока, и другата, която е много важна за нас, една нова програма за икономическо възстановяване на Цариброд и Босилеград. Това е необходимо за нас които живеем в едно катастрофално икономическо положение, за да можем да опазим своята идентичност и да бъдем хора които да могат с достойнство да отбраняват своите национални права и свободи в държавата в която живеем. Това е наш дълг, но това е дълг и на всички структури на българското общество. Използвам този момент да афиширам тази идея и да търся подкрепа на българското общество за тази нова стъпка която трябва да направим.”

Нека накрая да добавим, че нищо от това което беше казано, вестник “Братство” не пожела да отрази. Очевидно там са обвзети от старата игра на патриоти и предатели.

За промените и хамелеонството на нашите опозиционери

И през този октомври в Белград не се случи Октомврийска революция. Повечето опозиционни запалнянковци предпочетоха да си седят в къщи и да си слагат туршия, вместо да замерват с камъни полицейските кордони на Площада на републиката и да крещат срещу Милошевич. Не заради това, че Милошевич е почнал да им харесва. Те просто не виждат друг избор.

Съюзът за промени все още не представлява сериозна политическа формация която да може да мобилизира хората и да ги поведе в решителна схватка с режима. Пък и хората много добре помнят как двете главни фигури на сръбската опозиция Зоран Джинджич и Вук Драшкович по времето на студентските демонстрации през зимата на 1996-97г., излъгаха надеждите на хората и влязоха във властта. Въпреки патетичната им реторика тогава техните привърженици останаха с впечатлението, че в Сърбия няма принципна опозиция и че всички тия на пръв поглед противопоставени личности, са всъщност един добре сработен театър, който има задача да забавлява недоволната част от народа докато техният вожд работи за Велика Сърбия.

Дори кулминацията на Косовската криза не доведе до никакви разминавания между позиция и опозиция, а края на войната ги разобличи съвсем – всички нападناха Милошевич затова, че е загубил войната а не затова, че я е водил. Като се събере всичко това, става ясно защо Съюзът за промени не успява да задвижи сръбския народ в положителна посока – той просто не му вярва. Въпреки че не му липсва политическа воля за промени.

Значи ли това, че времето на политическите еуфории в Сърбия е отминало и идва време на обмислени и организирани политически действия? Дано да е така. Или поне би трябвало да бъде. Политическите еуфории, освен че вече са изживяни, не носят практически резултати а винаги могат да доведат до безредици които са добър повод за репресии от страна на режима и спиране на демократизацията. Да си припомним че от 1990г. след всички по-масови демонстрации режимът с разни ограничения стесняваше възможностите за демократична изява. И като пак си припомним ролята която Драшкович и Джинджич изиграха през зимата на 1996-97г., не е излишно да се

запитахме, каква е ролята им днес? Няма ли тия наивни опити за свалянето на военната машина на Милошевич с пиццалки и държане на празни тенджери да послужи като добър повод за въвеждане на още по-силна диктатура? Представят ли си опозиционните лидери какво може да последва в Сърбия ако опозицията и тоя път се провали? Много е опасно да се влиза в решителна схватка с режима с половин сили и без решително скъсване с миналото.

Бъдещето на Сърбия с Милошевич, но и без него, няма да е розово. Рано или късно той ще си замине, но не бива да бъдат амнестирани от отговорност и ония които, ако не с друго, то със собствената си некадърност и неотговорност му помогнаха да се закрепят здравата на власт. Няма значение дали това те го направиха преднамерено или от глупост. Това никак не го оправдава. Във всеки случай, това което предлагаше сръбската опозиция, беше по-лош или по-добър вариант на великосръбския национализъм но в никакъв случай противопоставяне на национализма. Днес просто трябва да се даде шанс на ония млади и необременени с шовинизъм хора които биха могли да предложат разумни и прагматични решения за проблемите които из основи разтърсиха югославското общество.

Ужасно е, че политическата мисъл в Сърбия, въпреки провалите си, не успя да се придвижи нито една стъпка напред. Целите, начина на мисленето, политическата практика, дори реториката – всичко това си остана непроменено. Хората вече не могат да разберат какво й е опозиционното на опозицията. Може ли тя да прави нещо друго освен безсилно да проклетисва режима и да мечтае за власт? Защо нито един от опозиционните водачи не си подаде оставка въпреки неуспехите си? От Милошевич това не може да се очаква защото той си е комунист, а комунистите не се отличават с морални и демократични скрупули. Те са свикнали със сила да взимат властта, със сила да я упражняват и със сила да я предават. От опозицията се очакват не само нови програми но и нов тип политическо поведение. За съжаление, нищо от това не се случи.

Ако режимът в Сърбия най-мекото казано може да се охарактеризира като националистически, тогава от опозицията трябваше да се очаква тя да бъде поне социал-демократическа или християн-демократическа. Тя обаче беше, и все още си е, ултранационалистическа. Това беше фатално за едно мултиетническо общество. Общественото равновесие беше нарушено и това можеше да свърши само с нещастие за всички.

Огорчени от управлението на Милошевич хората днес са склонни да се отнасят безкритично към неговата опозиция и да я подкрепят само от инат към него. Това е изключително опасно. Шешел дойде на власт използвайки именно това разположение на народа но и този избор се оказа погрешен.

Само реалната представа за опозицията и безпощадна критика на нейните слабости и недостатъци може да я накара тя да преосмисли програмите и поведението си ако иска не само да превземе властта но и да предложи някаква алтернатива.

Ето защо, имайки предвид всичко това и тръгвайки от интересите на българското малцинство в Югославия които и най-много ме интересуват, се осмелявам да критикувам ония наши малцинствени лидери които, вероятно отново обзети от преждевременна революционна еуфория, дават бланко доверие на Съюза за промени и заговарят безпринципни коалиции. Те вероятно си мислят, че за всички проблеми на българското малцинство е виновен комунизмът и управлението на Милошевич и че с неговата смяна проблемите ще бъдат решени. Но те забравят, че преди Втората световна война комунистите не бяха на власт а нашето положение беше още по-лошо. В интерес на истината трябва да си признаем, че след победата на комунизма в Югославия, българското малцинство имаше доста широки национални права които ни помогнаха да оцелеем като българи макар и значително намалели. Друг е въпросът, че комунизмът като цяло си е чисто престъпна идеология. Нашите проблеми започват отново с възкръсването на национализма който днес е двигателна идеология не само на повечето сръбски партии, но дори и на повечето сръбски интелектуалци.

От гледна точка на нашите интереси, абсолютно е без значение кой ще бъде на власт в Белград ако ще се ръководи от националистическите определения и провежда асимилационна политика към нас. За съжаление, досегашното поведение на повечето сръбски опозиционни партии включително и поредния Съюз за промени не дават основание за надежда, че ако те дойдат на власт, ще настанат по-добри дни за нашето малцинство. Нито един сръбски политик досега не е признал нарушаването на човешките права на българите в Сърбия, дори трудно някой да се реши и да спомене за тях. А от признаването до извинението и промяната на политиката има да се извърви още дълъг път.

Впрочем, ако сръбските опозиционни партии имаха искрени намерения към нас, те нямаше да бързат да формират свои местни съвети в Босилеград и Цариброд, натрапвайки ни по тоя начин техните политически цели като наши а щяха да ни оставят ние сами да дефинираме и формулираме нашите политически интереси и да ни помогнат да ги реализираме. С това щеше да бъде открит пътят към демокрацията и взаимното доверие. Вместо това, те още в началото разпокъсаха и противопоставиха нашето политическо пространство, интересувайки се само от нашите гласове за техните политически интереси и прилагайки на практика праимперския принцип: скарай и владей. От друга страна, абсолютно всички опозиционни сръбски партии и абсолютно всички сръбски интелектуалци се направиха на слепи и глухи докато официалната сръбска пропаганда мачкаше ДСБЮ, който, независимо от всичките си вътрешни слабости, твърдо и безкомпромисно отстояваше националните интереси на малцинството. С това те на практика показаха, че независимо от политическите конюктури, целта винаги си остава една и съща: българското малцинство да се мачка дотогава докато и последния българин от Босилеград не си сложи шайкача на главата. Значи и власт и опозиция по нашия въпрос имат не само една и съща цел, но дори и подхода не им се различава. Ония които си мислят, че с безрезервна подкрепа на Съюза за промени и падането на Милошевич от власт, българското малцинство автоматично ще спечели, или са наивни, или имат лоши съветници или са инструктирани от спец-службите. Да влизаш в коалиция без да имаш ясни и точни политически гаранции какво печелиш и какво губиш опирайки се само на интуицията си, или просто така: нека да свалим Милошевич пък после ще видим какво ще правим, е меко казано, безотговорно политическо поведение.

Ако съюзът за промени искаше да демонстрира една нова, съществено по-различна политика към националните малцинства, тогава някой от лидерите щеше да дойде в Босилеград и да заяви на всеослушание: “Българи, прощавайте за всичкото зло което ви нанесохме. Но ние ви обещаваме, че ако вие ни подкрепите да дойдем на власт, ние ще ви гарантираме на практика националните и граждански права и свободи, вие ще можете свободно да се учите на майчин език, ще можете свободно да кантакувате с България във всички области, ще имате свободни медии на майчин език, ще имате двуезични лични документи, ще можете да тачите и развивате своята култура, ще можете да изповядате вярата си на майчин език, ще имате свои народни представители в Скубщината”.

Само такава категорична позиция би била печеливша не само за българското малцинство но и за която и да е сръбска партия. Само такава позиция би означавала, че Сърбия е скъсала с великосръбските блянове и е тръгнала по модерните европейски пътища. Партия с такава позиция би спечелила симпатиите на много лоялни граждани от несръбски произход и благоприятно би се отразила върху доверието между различните етнически групи. Такава партия би довела до якнене на световното доверие сред нас. Но за съжаление, такава партия в Сърбия няма и което е още по-трагично, в Сърбия няма нито обществена, нито интелектуална нагласа да се създаде такава партия. Защото това подразбира радикално скъсване с миналото, признаване на историческите грешки и завой във всички области – от политиката до културата. Опасявам се, че Сърбия няма сили за такава огромна крачка. Бих бил щастлив, ако сръбските политици ме оспорят.

Ето защо осъждам хамелеонството на нашите местни опозиционери които отново блюдолизничат пред шефовете си в Белград, надявайки се на бърза и лека промяна на властта и то не за друго, а да спечелят нови също така доходоносни места в системата. При това дори нямат прозорливостта да преценят, че тия промени няма да станат скоро, дори и като проста смяна на властта. Не като морален катарзис без който няма да има съществени промени.

Вместо да хленчим пред сръбските партии и да ги молим да кажат някоя думичка за нас, крайно време е да проявим малко повече достойнство и да се обединим около ония наши интереси които са предпоставка за нашето развитие. Само една силна политическа партия на българското малцинство може да бъде гарант, че специфично нашите права и интереси ще бъдат спазвани и уважавани. Промените в Белград нас ни засягат само дотолкова, доколкото са предпоставка за уважаване на нашата политическа воля.

Въпросът за една или друга идеология, за комунизъм или антикомунизъм, е по-скоро цивилизационен и той ще се решава на друго равнище. Идеологиите са временни – те идват и заминават. Народите остават. Ние, за да можем да имаме отношение към една или друга идеология, преди това трябва да оцелеем като народ и като българи със всичките свои особености и неповторимост благодарение на която сме оцеляли през вековете.

През изтеклите десетилетия беше хвърлен толкова много труд и средства да бъдат заличени всички наши български особености. Днес имаме вопиюща нужда от тях. Времето прегази насила

насажданите догми и ценности. Те бяха лъжливи. Сега имаме нужда от нашето българско трудолюбие, ученолюбие, толерантност и човешка доброта.

От българската история знаем, че големите промени в обществото винаги са били предшествани от разцвета на писмеността и просвещението. Този урок си заслужава да се запомни и да се помисли върху него.

Демонстрация на “патриотизъм” или простащина?

КИЦ “Цариброд в Босилеград не се умори да пише писма и да предлага сътрудничество на Културния център в Босилеград за съвместно провеждане на културни дейности. Както е известно, основен проблем на КИЦ-а е, че не разполага със зала за концерти и театрални представления и за подобни културни мероприятия редовно пише и моли да му бъде отстъпена кино-залата на Културния център срещу заплащане. Управителния съвет на Културния център и директорът г-жа Нада Стойнев(а), вече цяла година продължават да шикалкавят не разрешавайки използването на залата въпреки, че с вътрешните документи са предвидели нейното даване под наем с комерсиални цели.

Преди повече от една година Управителния съвет на центъра беше отговорил на КИЦ “Цариброд” в Босилеград, че в бъдеще “няма да разглежда и няма да отговаря на молбите за наемане на залата”. Ръководството на КИЦ-а продължи да настоява и директорката г-жа Стойнева, почна да си измисля най-различни отводи с които да отклонява молбите на КИЦ-а. Веднъж причината беше, че залата не била отоплена. В отговора на молбата за провеждане на концерт с хор “Ангелогласни” от Кюстендил на 21. 09. т.г., г-жа Стойнев пише, че помещението не може да бъде отстъпено защото “Културния център е договорил прожекция на филм с белградски дистрибутор на филми която не може да се отложи.” Две седмици по-късно, в отговор на молбата за наемане на залата за провеждане на концерт на българската певица Надка Караджова с кuartет “Славей” и танцовия състав “Илинден”, г-жа Стойнев се огласи за некомпетентна да решава молбата на КИЦ.

Нито първият, нито вторият отговор бяха искрени. Истината е, че г-жа Стойнев, сама или под нечия строго секретна заповед, (защото законно основание няма), иска да попречи на КИЦ “Цариброд” в Босилеград да представя българската култура у нас. С оглед на това, че същата практика се прилага и в Димитровград, ясно е, че конците ги дърпа някой отгоре и то съвсем произволно.

Зградата на Културния център в Босилеград е строена за културните нужди на общината, пък и врабците знаят, че това население е българско и културата му трябва да бъде българска. Ако ние по Конституция сме признати малцинство това значи, че сме признати със всички елементи на нашата национална култура.

Кой и на какво основание не разрешава зградата на Културния център за представяне на българска култура сред българско население? И обратно, кой и на какво основание използва зградата на Културния център за пропагиране изключително на сръбската култура? Не че имам нещо против сръбската култура, но в Босилеград трябва да се знае нейното място. Тя в никакъв случай не бива да се използва като средство за асимилация на българското малцинство и насаждане на чужди културни ценности. Културните центрове в Босилеград и Димитровград със своя начин на работа са най-доброто доказателство за асимилационна политика която иначе е забранена със всички международни документи за правата на малцинствата. Освен че ни насаждат сръбската култура, те проявяват най-долен културен шовинизъм към най-големите представители и постижения на българската култура.

Само един пример. Българската певица Надка Караджова е световно известна. От 1952 до 1997 тя има зад себе си 13 490 концерта. Носител е на следните награди: златен медал и лауреат на Световния фестивал на младежта във Варшава 1955г. Орден “Св. Кирил и Методий” 1967г. Отново златен медал на Световния фестивал на младежта и лауреат на фестивала 1968г. 1975г. получава наградата “Братислава”. 1979 става почетен артист. 1982 година заема второ място в топ класацията на Велика Британия. 1986 спечелва званието почетен артист на Нацията. 1987 е отличена с орден “Народна Република България”. От 1982 до 1996 получава “Златната Ниб” – награда за високи

постижения в областта на фолклора. 1997 получава награда “Златна Лира”. И 1998 президентът на България Петър Стоянов я награждава с орден “Стара планина”.

Певица която е вдигала на крак стотици хиляди хора в световните метрополи, призната и уважавана от всички музикални академии в света и чийто час изпълнение в чужбина достига сумата от 60 000 долара, в Босилеград дойде без нищо и бе унижена да пее на открито, в дворчето на КИЦ-а, въпреки че само на 100 крачки Голямата зала на Културния център бръмчеше празна! Разбира се, Надка Караджова беше предварително предупредена за всичко какво може да ѝ се случи в Босилеград, но тя не се поколеба – искаше да дойде и си отиде със сълзи на очите, покрусена от всичко което видя и чу. Питам се, кой сръбски певец, артист или какъвто и да било културен деятел би бил подложен на подобно унижение в България?

Ето как посрещаме хората от които в крайна сметка ще зависи международният ни престиж в света. Защото Надка Караджова не е който и да било, тя влияе върху общественото мнение, нейната дума има тежест и стойност. И не на последно място, това беше небивал тормоз за всички наши съграждани които трябваше да стоят прави на улицата за да слушат и гледат своите песни и танци. Сред тях имаше и хора над 80 години. Те не са ли строили Босилеград, не са ли отделяли цял живот средства за култура, нямат ли право да седнат в залата и да се наслаждават на културата на своя народ? Кой и в името на какво си позволява да ни наказва само заради това, че искаме да възстановим ценностите на нашата култура? Ужасявам се от шовинизма и омразата натрупана в душите на хората които държат съдбата ни в своите ръце.

И докато въпреки всички трудности Надка Караджова с квартет “Славей” и танцовия състав “Илинден” изпълняваха програмата си плътно обградени от около 200 души босилеградчани които поглъщаха хармонията на българските гласове и магията на българските танци, по улицата минаваха нашите учители и преподаватели низко навели глави с някакъв тъп и неопределен израз на лицето, не посмяха да повдигнат поглед към спектакъла.

Какво искаха да демонстрират по този начин? Някакъв особен “патриотизъм” ли, “лоялност” ли, превъзходство ли, презрение към българската култура или просто – примитивизъм и просташина?! Или пък това беше просто поведение на смачкани хора, уморени от отегчителната и отвратителна задача да възпитават кротки поданици на една ялова система? Нима е възможно, да нямат не само грам култура, но дори и елементарно културно поведение?

Защото, убеден съм, ако вместо Надка Караджова бяхме поискали залата за концерт на някоя естрадна фолк трътла от Лесковац или Лайковац, тогава нямаше да има проблем – залата щеше да ни бъде отстъпена, може би и с намаление или дори безплатно. Защото тя хем щеше да отговаря на сръбски, хем щеше да отговаря на “високите естетически изисквания” да ѝ се виждат бедрата и една трета от гашичките. Това съвсем щеше да е по вкуса на ония чиято задача е да възпитават младежта в дух на шовинизъм, пороци и кръчмарски ценности, да притъпяват интелекта и чувствата и да насаждат примиренчество и послушнически манталитет. И да обучават лакеи за нуждите на местната чалгаджийска аристокрация. Аз обаче се ужасявам от общество в което няма място за хармония, за естетика, за достойнството на хора със свободен дух които проповядват любов и толеранция. Защото ние сме съвременници на такова общество.

Презрението към един народ винаги започва с презрението към неговата култура. Останалото е класика с която е запълнена историята на човечеството. Погледнете я.

(извадки)